

LOS VAN ALLES

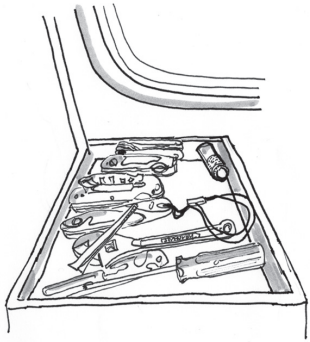
Zwerven over de wereldzeeën

Mariska Woertman

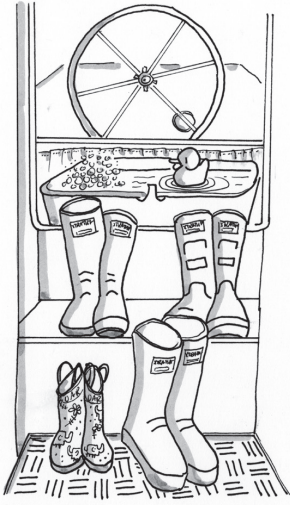
Uitgeverij Brandt
Amsterdam 2023

'Kijk', zei zijn hart, 'ik reclameer dan misschien wel wat, maar dat komt omdat ik een mensenhart ben, en mensenharten zijn zo. Ze zijn bang hun grootste dromen te verwezenlijken, want ze denken dat ze het niet verdienen, of dat het hun nooit zal lukken. Wij, harten, sterven van angst alleen al bij de gedachte aan geliefden die voorgoed zijn vertrokken, aan ogenblikken die goed hadden kunnen zijn en het niet waren, aan schatten die ontdekt hadden kunnen worden en eeuwig verborgen bleven in het zand. Want als dat gebeurt, lijden we vreselijk.'

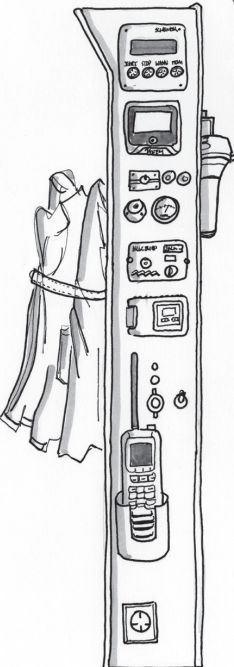
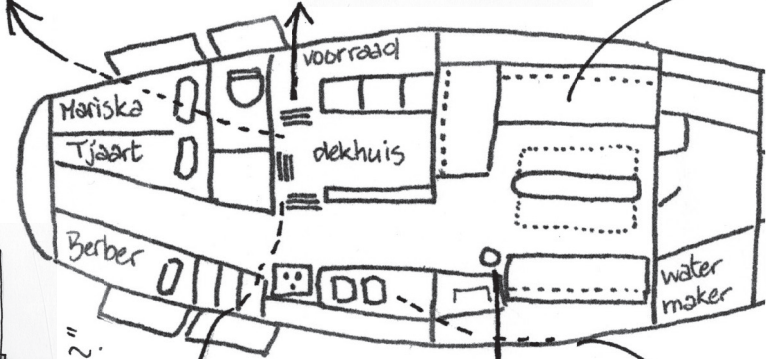
Paulo Coelho, *De Alchemist* (1988)

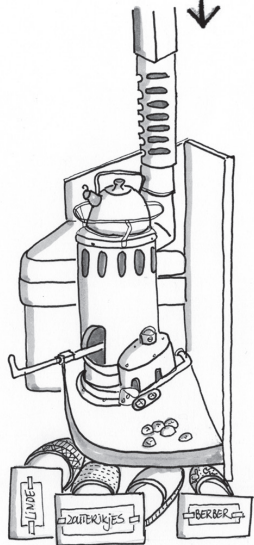
"leutelend de wereld rond"

"kan ik mijn heer wassen?"

"hoe zitten we in de stroom en het water?"

"sinterklaas kapoentje"

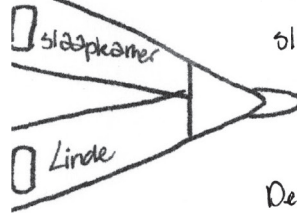
ziekenboeg
sterlier
faestzaal

De rollen van de kajuit: eetkamer

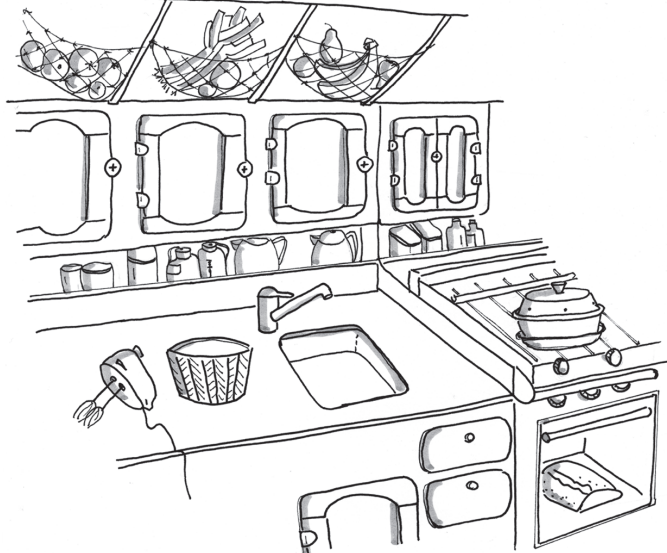
slaapkamer
voorraadkast

Schoolklas
werkplaats
bioscoop

De ingrediënten van de dag: 2 vloerbroden

60 liter water
5 potten koffie

10 potten mango jam
1 liter kwark

2 bananenbroden
12 cupsokkes
2 salmpate

INHOUD

Proloog 11

Deel 1 – ONTWORTELD
Juli 2018 – November 2018 13

Deel 2 – VOLG DE PASSAAT
December 2018 – December 2019 57

Deel 3 – PIKZWART, HEMELSBLAUW
Februari 2020 – Maart 2021 123

Deel 4 – LOS VAN ALLES
April 2021 – April 2022 209

Deel 5 – HORIZON
Mei 2022 – Oktober 2022 325

Epiloog 369

Dankjewel 375

Zouterik 379

PROLOOG

LAS PERLAS-EILANDEN, PANAMA, NA 29 DAGEN COVID-QUARANTAINÉ

16 april 2020

Meer vallend dan klimmend stap ik over de zeereling en land ik in de bijboot. Ik draag alleen ondergoed maar dat interesseert me niets. Als een losgeslagen stier trek ik aan het startkoord van de motor. Ik draai de gashendel veel te snel open waardoor ik ongecontroleerd en met veel herrie wegvaar van *Zouterik*. Weg, vér weg wil ik. Van de boot, uit Panama, weg van Tjaart en van mezelf. Ik kan er niet meer tegen.

Schreeuwend stonden we net tegenover elkaar. De kinderen waren er getuige van. Al ruim vier weken zitten we door covid in quarantaine gevangen op onze boot. We kunnen en mogen geen kant op. Alles om ons heen is dicht. We liggen voor anker in een woestijn van water. Op een boot van een paar vierkante meter, vierentwintig uur per dag. Met vier mensen die allemaal hun eigen gevoelens en behoeftes hebben. Al dagen smeult het en nu is het kruitvat tot uitbarsting gekomen. Ik heb er genoeg van. Ik kijk achterom. Berber en Linde staan me op de boeg van *Zouterik* verdrietig na te kijken. M'n moederhart breekt. Maar voor één keer kan ik ze niet troosten. Ik moet hier weg.

Bijna twee jaar geleden zijn we vertrokken uit Nederland voor wat de zeilreis van ons leven had moeten worden. Ik vrees dat die droom hier gaat eindigen. Aan de andere kant

van het Panamakanaal, veertig mijl uit de kust in de Stille Oceaan. Terwijl ik planerend door de baai van het eiland Contadora op weg ben naar niets, vermengt het zout van het opspattende water zich met de tranen op mijn wangen. Ik schreeuw een paar keer de longen uit mijn lijf. Ik was al schor van de ingehouden emoties, van het altijd maar proberen te praten terwijl de tranen net onder de oppervlakte zitten.

Al meerdere keren heb ik op het punt gestaan de mail van de Nederlandse ambassade te beantwoorden. Om me met de meisjes aan te melden voor de evacuatievlucht vanuit Panama, terug naar Nederland. Geen idee wat ik daar moet, ik heb niet eens een huis en de kans op werk is klein. Maar werkelijk álles is beter dan nog één dag langer met z'n allen in zo'n kleine ruimte te moeten zitten.

Ik draai de gashendel terug en zet het bootje in z'n vrij. Eenzaam dobber ik in de baai, duizenden mijlen van huis. Ik kijk naar *Zouterik*, een paar honderd meter achter me. Daar drijft mijn droom, mijn gezin, een groot deel van alles wat ik liefheb. Ik heb het binnen handbereik maar er zit een onzichtbare deur tussen mij en dat leven, en de sleutel is zoek.

Ik bel een vriendin om m'n hart te luchten. Het doet me goed dat iemand aan de andere kant van de wereld naar me luistert. Hoe overbrug ik de kloof tussen Tjaart en mij? Hoe maak ik weer verbinding met de man die ik zo liefhad? Realiseert hij zich wel dat ik op het punt sta om hem en ons varende huis te verlaten?

DEEL 1 - ONTWORTELD

ATLANTISCHE OCEAAN

AMSTERDAM - TEXEL - EUROPA - KAAPVERDIË

JULI 2018 - NOVEMBER 2018

'I wanted movement and not a calm course of existence. I wanted excitement and danger and the chance to sacrifice myself for my love. I felt in myself a superabundance of energy which found no outlet in our quiet life.'

Leo Tolstoy, *Family Happiness* (1859)

MARSDIEP, TUSSEN TEXEL EN DEN HELDER

31 juli 2018

‘Den Helder Rescue, Den Helder Rescue. We hebben zojuist een drenkeling aan boord genomen. Hij zat bovenop de kiel van zijn omgeslagen boot.’ Een krakerige stem schalt door de luidsprekers van onze marifoon. De wind trekt aan tot vlagen van dertig knopen.

Kort ervoor hebben we eindeloos gezwaaid naar onze vrienden op de kade in Oudeschild. Net terwijl ik mijn natte wangen droog wrijf, de marifoon in zeevaartstand zet en naar kanaal zestien draai, schalt de noodoproep uit de speakers. Is dit een indirect signaal aan ons? De oranje KNRM-boot stuift ons voorbij. Ik kijk naar Tjaart. Zijn hand rust onverstoord op het stuurwiel, maar zijn ogen staan dof. We zijn beiden doodop van de voorbereidingen. Vooral de laatste weken hebben hun tol geëist.

Het idee om de wereld rond te zeilen ontstond in de zomer van 2013. We kenden elkaar nog geen jaar toen we verliefd dobberden op de Oostzee, voor de kust van een Deens eiland. Drie weken daarvoor waren we de haven van Texel uitgevaren voor onze eerste zeilvakantie samen. Onze kinderen Luuk en Linde vierden vakantie met hun andere ouder en hun gezinnen en zouden zich over een paar dagen in Kopenhagen bij ons voegen. Voordat de boot weer gevuld zou zijn met vrolijke kinderstemmen, mijmerden wij weg

bij de gedachte om voor onbepaalde tijd te vertrekken. Gewoon alles achter je laten, zeilen hijsen en gaan.

Maar welk weldenkend mens doet dat nu écht? We hadden een fijn leven, met beiden een goedlopend bedrijf. Tjaart woonde op Texel waar hij in co-ouderschap zijn zoon opvoedde. Op loopafstand van de zee op het noordelijkste puntje van het Waddeneiland, in een zelfontworpen en -gebouwde moderne houten woning met tuin – Tjaart is architect van beroep. Ik bezat met Linde een heerlijke benedenwoning met tuin in de Amsterdamse Rivierenbuurt. Auto voor de deur, een rijk sociaal leven, gezonde familie en een voldoende gevulde bankrekening om onze vrije tijd en vakanties leuk door te brengen. Onze wad-stadrelatie floreerde bij de afwisseling tussen onze eigen habitat en die van de ander, afhankelijk van het weer, het culturele of sociale programma of gewoon waar we zin in hadden.

Bovenal was ik erg gelukkig in Amsterdam. Met Linde in de bovenbouw van de basisschool kreeg ik steeds meer vrijheid om uitdagender werkklussen op te pakken. Ik kon weer vaker ingaan op uitnodigingen voor openingen, recepties en borrels. Mijn vrije avonden en weekenden waren goed gevuld met familiebezoek en etentjes met vrienden. En ik pakte mijn racefiets, hardloopschoenen of schaatsen om de energie die dan nog over was, eruit te zweten. Ik fietste opgewekt door mijn geliefde stad, me nog elke dag gelukkig prijzend dat ik daar woonde. Waarom dat alles opgeven voor een onzeker bestaan op de wereldzeeën?

Maar tijdens die gelukzalige momenten in de zomer van 2013 was het zaadje geplant. De droom vond steeds meer voedingsbodem in ons beiden. We zagen continu aanwijzingen dat we op reis moesten gaan. Het leek alsof het leven in Nederland steeds meer draaide om geld verdienen, een groter huis, duurdere auto's, materialisme. Zo wilden

wij niet worden. En we wilden dat ook niet voor onze kinderen. De drang om het anders te doen werd steeds sterker.

De geboorte van Berber was het kantelpunt. Ik was bijna drieënveertig en baarde een gezonde dochter! Toen Linde tien jaar daarvoor werd geboren, stond ik er alleen voor. Nu had ik de kans om volop te genieten van mijn jongste dochter en mijn gezin. De kort daarop volgende, veel te vroege dood van mijn vader en de erfelijke hartafwijking die bij mijn moeder werd vastgesteld, waren de onzichtbare handen die ons het laatste duwtje gaven. Het cliché dat het leven kort is en zo afgelopen kan zijn, voelde ineens voor mij geschreven. We besloten het roer om te gooien, het westerse consumptielevens vaarwel te zeggen en toe te geven aan onze innerlijke roep: een zeilreis rond de wereld met ons gezin.

Zo'n besluit is meer een proces dan een moment. Je moet zoveel doen en je hebt geen idee hoeveel tijd dat vergt. We begonnen met het maken van een actielijst. Daarop stonden aanvankelijk wel honderd actiepunten. Te beginnen met de zoektocht naar een nieuw schip, want onze huidige boot was te klein. En eigenlijk ook niet geschikt voor een meerjarige reis. Een paar maanden later vonden we *Zouterik* en langzaam kregen onze voorbereidingen vorm. Onze droom was een volledige wereldomzeiling, van Europa via Zuid-Amerika door het Panamakanaal naar Frans-Polynesië en dan naar Nieuw-Zeeland en Australië. Vervolgens zijn er twee mogelijkheden: via de Rode-Zeeroute terug naar de Middellandse Zee en zo naar huis of, vanwege het potentiële piratengevaar, om Zuid-Afrika heen en via Zuid-Amerika terug naar Europa. In beide gevallen zijn we minimaal drie jaar onderweg. Maar een dergelijke route lag nog heel ver af van ons voorstellingsvermogen, dus hielden

we het eerst maar bij ons voornemen om te blijven zeilen zolang de kinderen en wij het leuk zouden vinden. Dat zou ook een jaar kunnen worden.

Wat hebben we veel getwijfeld en wat vielen sommige keuzes mij zwaar. Ik verkocht met pijn in mijn hart mijn zo geliefde Amsterdamse huis, haalde Linde van haar fijne school, nam afscheid van mijn vrienden en verhuisde met de meiden naar Texel om onze reis voor te bereiden. De ons zo dierbaar geworden wad-stad-latrelatie transformeerde naar 'gewoon' samenwonen. Maar er was weinig gewoons aan. We bleven fulltime werken. Ik forensde een paar dagen in de week naar Amsterdam, Tjaart bleef projecten aannemen en in de weinige tijd die overbleef reisde hij heen en weer van huis naar werf om *Zouterik* te moderniseren, apparatuur te installeren en haar reisklaar te maken.

Ondertussen belde, mailde en praatte ik me suf van instantie naar instantie om alles te regelen voor school, leerplicht, verzekeringen, wel of niet uitschrijven, huis leegruimen en afscheidsfeestjes. Om nog maar niet te spreken over alle gesprekken met onze ex-partners. Die moesten het immers ook zien zitten. Deze reis voorbereiden was het grootste project dat we ooit in ons leven hadden aangenomen. En toen moest het avontuur nog beginnen.

En dan de tranen. Emmers vol heb ik er vergoten. Want hoezeer het avontuur ook lonkte, hoe graag we onze kinderen ook de wereld wilden laten zien, hoe nieuwsgierig we ook waren om te ontdekken wat een minimalistisch leven met ons zou doen, we lieten wel onze familie en vrienden achter. In de periode voor vertrek viel me dat steeds zwaarder. En ik vond het spannend. Hoe veilig is het wat we gaan doen? Is het niet onverantwoordelijk met het oog op onze kinderen?

Toch voelde ik bij al die twijfel ook opwinding. Voorbij de initiële gevoelens van angst en onzekerheid, kon ik me ook verheugen op het grote onbekende. En als ik het dan toch even niet meer zag zitten, schoot ik in de actiestand. We gingen ons huidige leven inruilen voor een leven op een paar vierkante meter. Er moest schoon schip gemaakt worden. Onder het motto 'ontspullen is ontzorgen' mestte ik kasten uit en nam afscheid van kleding, schoenen en andere zaken waarvan ik eerder dacht dat ze ooit nog eens van pas konden komen. Ik lag ondersteboven in alle hoeken en gaten van zolder, garage en kasten. Ongelooflijk wat een mens allemaal verzamelt. Voor dag en dauw zaten we met onze kleding, speelgoed, boeken, puzzels, kinderfietsjes en andere spullen op de vrijmarkt tijdens Koningsdag.

We gooiden tijdschriften weg, gunden speelgoed een tweede ronde bij een nieuwe lichting baby's, en we laadden eindelijk die honderden cd's en dvd's op harde schijven. Handig voor de lange wachten onderweg. We zegden de huur van onze opslag op waar de restanten van mijn oude Amsterdamse leven gestald stonden, en verplaatsten banken, bedden, kasten en dozen naar onze opgeruimde garage.

Ook ging ik grondig door onze abonnementen en lidmaatschappen, en beëindigde elke verplichting met een e-mail- of postadres erop. Prioriteiten stellen en afscheid nemen van lasten voelde goed. Door het ruimen van ons verleden ontstond ruimte voor nieuwe avonturen. Terwijl we de boot vulden met spullen voor onze reis, voelden we ons kilo's lichter.

Nu zijn we dan onderweg, ontdaan van alle overbodige ballast, maar met een gemoed dat hier op zee zwaar voelt als een golf die me onder water drukt. Ik zou nu graag een jaar teruggaan in de tijd. Vóór mijn opruimwoede schoon schip maakte. Vóór ik blijmoedig afscheid nam van spullen

en tastbare herinneringen aan een fijn, beschermd leven. Ik stop mijn gezicht in Berbers zachte peuterhaartjes om mijn tranen te verbergen voor Tjaart.

**HET KANAAL, TER HOOGTE VAN CHERBOURG,
FRANKRIJK
3 augustus 2018**

Nog voor Tjaart mij kan wekken voor mijn wacht, word ik wakker van Berber die kraaiend van plezier in haar Maxi Cosi zit. Het wachtbankje in het dekhuis is een perfecte veilige plek voor onze tweejarige. Zeker nu Linde nog geen oogje in het zeil kan houden omdat ze pas in Spanje aan boord komt. Vastgesnoerd in haar autostoeltje en met het slingerzeiltje omhoog kan Berber geen kant op, en toch hebben we haar altijd in zicht. Ook als we beiden buiten in de weer zijn.

De kuststroken van Nederland, België en Noord-Frankrijk zijn de afgelopen dagen aan ons voorbijgeleden. Alsof het geen landen zijn, maar een decor in een toneelstuk waar we zelf geen onderdeel van zijn. *Zouterik*, de golven, de wind en andere schepen zijn de hoofdrolspelers. Wij staan nog in de coulissen te wachten tot we zelf *acte de présence* mogen geven. Van zeilen komt het weinig. Na een eerste onstuimige dag en nacht laat de wind ons in de steek. Al motorend glijden we door de eerste dagen. Het kan mij niet zoveel schelen. Ik ben allang blij dat ik niet meer zeeziek ben en dat we langzaam kunnen wennen aan dit nieuwe leven dat nog maar net is begonnen en nu al zo anders is. Van bijslapen komt het nog niet, maar door het wachtlopen van drie uur op en drie uur af, komen we in ieder geval in een structuur die wat rust geeft.

Met het verstrijken van de uren en het kustlandschap dat voorbijtrekt, kom ik in een tijdloze staat. Vanaf mijn wachtplek in het dekhuis zie ik het opnieuw nacht worden. Ik probeer in een boek te beginnen maar mijn gedachten dwalen af naar de drukte van de laatste weken. Alle stress is nu letterlijk opgelost. Het enige dat er nog is, zijn wij op *Zouterik*.

À CORUÑA, SPANJE

9 augustus 2018

De zon verblindt ons maar we zien het goed. Bij de haveningang staan mensen naar ons te zwaaien. Ik maak aan dek alles klaar om aan te leggen. Stootwillen buiten boord, lijnen paraat. We laten de zeilen zakken en knopen de huiken eromheen die ze beschermen tegen zon en zout. We hebben de Grote Boze Golf overwonnen. De Golf van Biskaje is een berucht stuk water waar ik als een berg tegenop zag. Je kunt er vooraf beter niet over lezen want dan zakt de moed je in de schoenen. Maar toen we, na een korte tussenstop op Kanaaleiland Alderney, vertrokken voor onze oversteek naar de Spaanse noordkust, was er geen weg meer terug. Eenmaal om de hoek bij het eiland Ouessant veranderde de diepte onder ons abrupt van amper tweehonderd meter naar ruim vier kilometer en dat kan bij verkeerde condities zorgen voor hoge holle golven die elke oversteek kunnen veranderen in een nachtmerrie.

Ik kon vooraf niet over die Golf heen kijken, mijn toekomst reikte niet verder dan dit obstakel. Ik stierf nog net niet de spreekwoordelijke duizend doden, maar duizend schietgebedjes deed ik wel. Biskaje is niet voor beginners. Maar negen dagen na ons vertrek zien we de haven van À Coruña voor ons opdoemen. Bijna duizend zeemijlen

zuidelijk van Texel neemt de warmte langzaam bezit van ons lijf en ons humeur.

De zwaaiende mensen blijken landgenoten te zijn. De dagen na onze aankomst in Galicië maken we kennis met twee Nederlandse families aan boord van *Karakter* en *Phi*. De familie *Zouterik* is nog niet compleet. Luuk heeft besloten niet permanent met ons mee te gaan. Hij is met zijn moeder en gezin net verhuisd, heeft een vriendin en verkiest een regulier puberleven boven een leven op zee. We hopen dat hij zo vaak mogelijk zijn schoolvakanties bij ons zal doorbrengen.

Linde is al in Spanje. Ze is op vakantie met haar vader, liefmoeder en zussen Madelief en Valentijn. We kijken reikhalzend uit naar haar komst. Helemaal nu er boten zijn met leeftijdsgenoten. Lang hoeven we niet te wachten. Na enkele dagen rijdt een camper met vrolijkheid het terrein van de jachthaven op. Een stralende Linde springt in m'n armen en vertelt ons over schattige dorpjes, mooie kampeerplekken en vette surfgolven. Lindes vader Arjan en zusje Valentijn hebben nog een weekje vakantie en varen een paar dagen met ons mee om het ontspannen leven in de Spaanse Ria's te ontdekken. Voor Linde een fijne overgang, voor ons allemaal gezellig.

Onvermijdelijk komt het moment van afscheid. Met natte ogen zwaaien we Arjan en Valentijn uit tot we de camper niet meer kunnen zien. Lindes verdriet is het mijne. Ze is mijn oogappel, mijn zonnestraal. We zijn zo met elkaar verbonden. Tien jaar heb ik met haar alleen gewoond. Tot ik Tjaart tegenkwam, Berber werd geboren en we met z'n drieën naar Texel verhuisden. Van een gezin van twee werden we ineens een gezin van vijf. Maar de band tussen ons tweeën is alleen maar sterker geworden.

Lindes komst veranderde mijn leven. Mijn zwangerschap was niet gepland en de relatie met Arjan hield geen stand. Vanaf de zwangerschap stond ik er alleen voor. Ik worstelde met zwanger zijn. Groeide zelf emotioneel niet mee met de groei van mijn buik. Ik werkte bij Red Bull en was daarvoor veel op reis. Bij dat dynamische leven paste helemaal geen kind. Toch voelde ik dat Linde een nieuwe fase zou inluiden. Maar het duurde nog tot Linde bijna anderhalf was, voor dat besef in volle hevigheid tot me doordrong. Tot die tijd was mijn werk mijn strohalm. Het bewijs dat ik ook nog iemand anders was dan alleenstaande moeder. Zelfs het reizen, hoe moeilijk het ook was om Linde steeds achter te laten bij mijn moeder, zus of vriendin, vond ik een verademing. Even geen flesjes, poepluiers, wekkers, geregeld, gehuil en slapeloze nachten.

Toen Linde net een jaar oud was, moest ik naar Australië. Ik knoopte er een korte vakantie aan vast en nam Linde mee. We trokken in een campertje langs de oostkust. Maar in de eerste dagen werd ik overvallen door de griep en lag voor pampus in de camper. Ik dacht: dit is gekkenwerk. Ik lig hier ziek in een camper aan het andere eind van de wereld met een klein meisje om me heen dat zoveel meer verdient. Noem het een openbaring of gewoon nuchter boerenverstand, maar ineens zag ik het licht. Onvoorwaardelijke liefde en een enorm verantwoordelijkheidsgevoel overspoelden me. Ik was me koortsig, hoestend en proestend ineens zo bewust van mijn kwetsbaarheid. En dat veroorzaakte een allesoverstijgende noodzaak om mijn leven een andere draai te geven. Ik ben van alles aan het bewijzen maar voor wie eigenlijk? Welk beeld van mezelf wilde ik mijn dochter geven? Dat van een moeder die alle ballen hoog wil houden maar daardoor niets met volle aandacht kan doen? Dit kon zo niet verder.

Een week later in Perth nam ik mijn baas apart. Zelf vader van jonge kinderen begreep hij als geen ander dat ik dit leven niet kon voortzetten. Hij vroeg me: 'Had jij het niet altijd al in je om voor jezelf te beginnen?' Hij gaf me een opdracht voor een half jaar, en zo begon de nieuwe fase in mijn leven, die van zelfstandig ondernemer en van een moeder die weer controle had.

Toen Linde drie was, bereikte ik een volgende mijlpaal. Ik had twee succesvolle jaren als startend ondernemer achter de rug en het was me gelukt een goede werk-privé-balans te vinden. Geen races tegen de klok meer om Linde op tijd van het kinderdagverblijf op te halen. Geen telefoontjes meer naar vriendinnen en familie of Linde een paar nachtjes kon logeren. Geen vliegtuigen meer te halen of afspraken te missen.

Toch wilde ik meer. Ik had het gevoel dat ik verloren tijd moest inhalen. Mijn geboorte als moeder begon pas toen Linde er al lang was. Die onzichtbare tijd wilde ik terug. Ik beëindigde mijn opdracht, verhuurde ons huis en kocht twee enkele-reistickets naar Bangkok. Van mijn eerstverdiende centen als zelfstandige reisden we ruim een half jaar met z'n tweetjes en slechts een rugzak door Thailand, Australië en Bali. Ik realiseerde me dat je tijd niet kunt inhalen. Dat je gewoon zoveel mogelijk in het moment moet leven, je bewust van het geweldige wonder dat je eigen kind is.

Als ik eraan terugdenk, zaten we in een vertraagd afgespeelde film. Alles ging langzaam: we boekten de bus in plaats van het vliegtuig, voor maaltijden namen we uren de tijd, we maakten eindeloze wandelingen door bossen, over stranden en door dorpjes. We praatten met volslagen vreemden in winkels of zomaar op straat. We reisden in het laagseizoen dus vonden voor een habbekrats steeds